

Erkenningsnummer P 802006

België-Belgique

P.B.
3300 Tienen1
2/3954

Tijdschrift voor
Heemkunde
Folklore
Oudheidkunde

Alpaidis

Inhoud:

De tweede wereldoorlog (1939/45) (M.Dodion)

De studiebeurs Henricus Peeters (1741) wordt nog altijd toegekend (M.Dodion)

DNA-project Oud Hertogdom Brabant

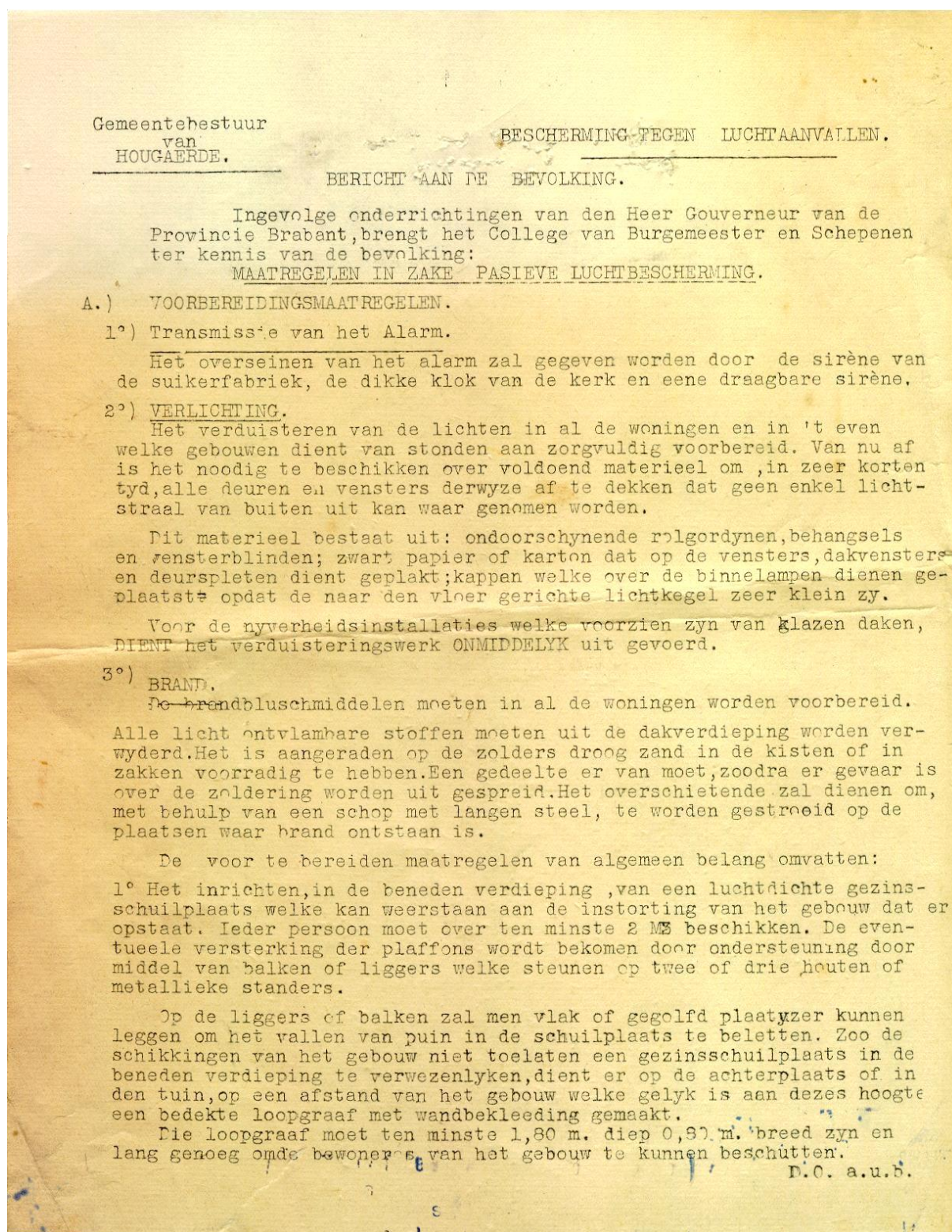
Anno XLIV nr 173 4/2008
driemaandelijks december, januari, februari

Afgiftekantoor 3300 Tienen 1

Ver. uitg. E. Grooten, Residentie Beatrijs 169, 3300 Tienen

De tweede wereldoorlog: 1939-45

Voorzorgen 1939: Mobilisatie/ Voorzorgsmaatregelen/ Alarmoefeningen

De suikerfabrieksirene, een draagbare alarmsirene en de grote 'dikke' klok van de kerk moesten de bevolking waarschuwen bij luchtalarm

2° Het opslaan van de onmisbare werktuigen en materialen: Schop en houweel, ten einde voor de gezinsschuilplaats een tweeden uitgang te maken zoo de bestaande versperd geraakt. Eveneens het opslaan van zakken zand voorzien voor het afsluiten van de keldergaten, alsmede reepen linnen of vilt, enz. -- om de voegen, de spleten der vensters, enz.. te stoppen.

3° Zorgen voor een hulpverlichting in den vorm van drooge elementen-batterijen van accumulatoren of om 't even welk ander middel, met uitsluiting van alle toestel met vlam; Het samenstellen van voorraden, levensmiddelen en drinkbaar water; Een vat kloorkalk, voor het neutralizeeren van de giftstoffen.

De hoofden van nyverheidsondernemingen, van kloostergemeenten, warenhuizen en, in 't algemeen, van alle ondernemingen welke een talryk personeel bezigen, moeten van nu af de beschermingsmaatregelen treffen:

Inrichten van kelders, aanleggen van loopgraven voor het benuttigd personeel, op de binnenplaatsen en in de tuinen.

B.) OP HET OOGENBLIK VAN 'T ALARM TE TREFFEN MAATREGELEN.

By alarm in oorlogstyd moet, ondanks de voortdurende verduistering van de lichten in de huizen, de elektrische stroom afgesloten worden vooraleer men zich naar de gezinsschuilplaats of de tuinloopgraaf begeeft.

GEDURENDE het alarm moeten de voertuigen stilhouden en, langs den boord, van den rechter trottoirs, buiten de kruispunten blyven staan, om het verkeer van de hulpdiensten niet te hinderen. De paarden moeten uitgespannen en achteraan de voertuigen gebonden worden. De lichten van al de voertuigen moeten worden gedoofd. De inzettende moeten zich onmiddelyk naar de naaste schuilplaats of loopgraven begeven.

Hougaerde, den 31 Augustus 1939.

Het College.

=====

BEDE DEZE ONDERRICHTINGEN GOED TE BEWAREN.-

=====

Bericht van den B. L. B.

Het Comité van luchtbescherming van Hougaerde, is ter beschikking van de bevolking, alle dagen, ten gemeentehuize, van 11 uur tot 's middags, en van 7 tot 8 uur 's avonds, om alle inlichtingen te verschaffen aangaande de luchtaanvallen.-

De niet dienstplichtigen worden verzocht, zich als vrywilliger by den B.L.B. te laten inschryven.

De voorzitter,
A. Hettich.

AVIS DE LA L. P. A.

Le Comité de la ligue de protection aérienne de Hougaerde, se tient à la disposition de la population, tous les jours à la maison communale, de 11 h à midi et de 7 à 8 h. du soir, pour donner tous renseignements concernant les attaques aériennes.

Les personnes non mobilisables, sont priées de se faire inscrire comme volontaire de la L. P. A.-

Le président,
A. Hettich.

Op 1 september 1939 begon de inval in Polen door de Duitsers en de Russen; meteen was het startschot gegeven voor de tweede wereldoorlog. Het zal duren tot 10 mei 1940 vooraleer wij ook zullen betrokken raken in die nieuwe wereldbrand. Hiermee beginnen wij een reeks artikels om verschillende facetten van de oorlog te belichten. Wij hopen reacties te krijgen van inwoners of andere Hoegaardiërs in het bezit van getuigenissen en/of fotomateriaal.

Comité van luchtbescherming.

Het plaatselyk Comité van luchtbescherming, laat de bevolking weten, dat een luchtbeschermingsoefening welk voor doel heeft het alarmstelsel en de demping der lichten te beproeven, gedurende den nacht van 9-10 Juni aanstaande, zal plaats grypen.

Er zyn twee alarmperiodes voorzien:

Eén gedurende den dag, tusschen 18 en 20 uur en de tweede tusschen 22 en 24 uur.

Vanaf het vallen van den avond, dienen de volgende schikkingen en voorschriften nageleefd.

1° De lichtdemping zal binnen de gebouwen op volledige wyze verwezenlykt worden. Geen enkel lichtstraal mag buiten gezien worden, op

welke plaats men zich ook bevindt. (voor-achter-en zygevels, boven-

lichten enz.)

2° De lantaarnen van ALLE voertuigen moeten ofwel door een on-

doorsehynende kap verduisterd worden. Deze kap zal op 4 Tot 5 cm onder de lichtstraal, een horizontale spleet van 1 cm breedte hebben, of by middel van een blauw doek of door blauwe verf.

Daarenboven tydens de nacht Alarmperiode (tusschen 22 & 24 uu.) van ongeveer 20 minuten en waarvan het begin en het einde by middel van de sirène van de Suikerfabrieken, "Grand Pont" ter kennis der bevolking zullen gebracht worden, zyn AL de voertuigen verplicht te stoppen en moeten zich buiten de kruispunten, langs de stoepen rangschikken, ten einde het optreden der hulpploegen niet te hinderen.

De lichten van AL de voertuigen worden uitgedoofd.

3° De oefening zal te 24 uur eindigen.

De inwoners worden, verder, verzocht zich te schikken naar de voorschriften welke hun by middel van aanplakbrieven door de gemeentelyke Overheid zullen kenbaar gemaakt worden.

De aandacht van de bevolking wordt byzonder getrokken op het Koninklyk Besluit van 27-2-1925, welke eene boete voorziet van 26 tot 500 Fr. of een gevangenisstraf van 6 dagen tot drie maanden aan de overtreder van deze schikkingen.

Het Plaatselyk Comité,

Tussen september 1939 en mei 1940 spraken wij van de 'drôle de guerre'. Officieel waren we in oorlog met Duitsland, maar er werd in het westen niet gevochten. Dat zal pas gebeuren bij de massale aanval van Hitler op Nederland, België, Luxemburg, Frankrijk en Engeland tegelijk op 10 mei 1940. Dat de oorlog zou komen bewijst ondermeer deze alarmoefening in juni 1939! Met de pijnlijke herinnering aan de oorlog van 14-18, en de gewelddaden van de toenmalige Duitse soldaten voor ogen, sloegen onze landgenoten massaal op de vlucht. Graag kregen wij hierover getuigenissen.

Veel pastoors hebben op vraag van kardinaal Mercier een verslag opgestuurd van de gruweldaden begaan tijdens de eerste wereldoorlog; na de tweede wereldoorlog werd hetzelfde gevraagd door kardinaal Vna Roey, maar de respons was beduidend minder. Er is wel een verslag gemaakt door de pastoor van St-Germanus Tienen, waarvan wij de publikatie beginnen

Raadgevingen aan de Bevolking

tegen het

LUCHTGEVAAR

Het is de plicht van elk familiehoofd voorzorgen te nemen. Tucht en het inacht nemen van eenvoudige richtlijnen, verminderen het gevaar.

VOORZORGEN TE NEMEN VAN IN VREDESTIJD

Alle noodige schikkingen treffen opdat, bij gevaar van konflikt, **alle** binnenvlichting der woningen, niet kunne bemerkt worden van buiten en van uit de lucht (zwart papier, dikke dekens, ondoorschijnende gordijnen, enz.).

Zich van een aangenomen masker voorzien.

Zich oefenen in het dragen van het masker. Een goed masker, slecht opgezet, beschermt niet. De maskers in goeden staat, vrij voor vochtigheid, warmte en stof bewaren. De filtreerbus mag onder geen voorwendsel geopend worden. De sluitriemen van het gelaatstuk, hoeven van in vredetijd op het hoofd van den drager aangepast.

Familieschuilplaats.

Een lokaal om als familieschuilplaats te worden ingericht, in de kelderverdieping gereedmaken (2 m² per persoon). Zoo men geen beschutting van 20 cm. beton heeft kunnen verwezenlijken, zal men gereedmaken : balken om het gewelf te schoren (weerstand tegen instorting); een houweel om een uitgang te maken in geval van versperring van de bestaande : materialen om deuren en kelders luchtdicht te stoppen (isoleerband voor electriekwerkers, groene zeep, enz.).

TEGEN BRANDGEVAAR

Te allen tijde in de mate van het mogelijke, alle brandbare stoffen van de zolders wegruimen. Van nu af een schup en een voorraad zand of zavel op de zolders plaatsen, met het oogmerk alle begin van brand te dooven, veroorzaakt door brandbommen.

Telefoonnummers : Brandweer

Politie, Hulp

2136

VOORZORGEN TE NEMEN

BIJ DE AFKONDIGING DER MOBILISATIE

- 1) Alles wegruimen op de zolders der gebouwen.
- 2) Zoo mogelijk langs zolders en kelders, de verbinding voorzien tusschen naburige huizen.
- 3) Voorafgaandelijk alle openingen van de kelderverdiepingen toestoppen (zakken aarde).
- 4) Alle voegen van vensters, zelfs op de verdiepingen, dichtmaken (isoleerband voor electriekwerkers, van 4 tot 5 cm. breed) en papierbanden kruisgewijze op de vensters plakken, ten einde het breken, tengevolge der ontploffingen, te voorkomen.
- 5) Vaten met chloorkalk, een schup en houweel in de schuilplaats der kelderverdieping aanbrengen.
- 6) In alle woningen een bericht aanplakken waarop de ligging van den **hulp**post, de **collectieve schuilplaatsen** en de **brandweerdienst** van het kwartier zijn aangeduid.

MINIMA VOORZORGEN TE NEMEN

BIJ HET ALARMSEIN

- 1) De lichtdemping nazien : geen lichtstraal mag van buiten uit gezien worden, zoo niet, het licht uitdooven.
- 2) Vensters en luiken sluiten.
- 3) Het masker in ruststand op de borst dragen.
- 4) Water-, gas- en electriciteitsleidingen afsluiten.
- 5) Het is aan te raden de badkuipen op voorhand met water te vullen.
- 6) Zich in de schuilplaats, ingericht in de kelderverdieping, begeven, voorzien van levensmiddelen en dekens.
- 7) Nooit in de bovenverdiepingen blijven.
- 8) De gasdichtheid van de schuilplaats zorgvuldig nazien.
- 9) Geen licht (slechts electricische zaklampen).
- 10) Niet rooken. Kalm blijven. Een overste in elke schuilplaats.
- 11) Bij gebrek aan een familieschuilplaats, in den hof (of openbare parken), en op een afstand van het huis tenminste gelijk aan zijn hoogte, loopgrachten graven van 1 m. 80 diep en 0 m. 80 breed.

*Uitgegeven door de bond voor luchtbescherming, lokaal comité van Hoegaarden
Deze richtlijnen, gedrukt op karton, moesten in openbare plaatsen en winkels (of thuis)
opgehangen worden (dit exemplaar hing in de winkel van Julia Ausloos 'Au mouton blanc' op
de Tiensestraat (nu Oxfam-wereldwinkel)*

Foto genomen op 12 mei 1940, Grote Plaats Hoegaarden

Tiensch dagboek van den oorlog van 1940-1944¹

Maandag 13 mei 1940

Leuvensesteenweg en Zijdelingsstraat sinds Zaterdag erg beschoten. Vele huizen in puin. Gekwetste Belgen binnengebracht. Van tijd vliegeniersgeschut? Slierten vluchtelingen. De toren ontdaan van de Belgische vlag om 10 uur 's avonds en verlaten door de Belgische wachtpost. Akelige nacht met geschut. Om 3 uur 's nachts de brug opgeblazen aan de suikerfabriek. Duitsers betreden ons grondgebied.

Dinsdag 14 mei 1940

Velen gevlucht, zelfs stadsoverheden. Duitsers defileren rond 6 uur door de stad vanaf 's morgens, doch verontrusten niemand. Om 9 uur zijn een 20-tal bedienden op het stadhuis, Mr Dupont en Vanderschrieck, raadsleden, aanwezig; de eerste tot d.d. (dienstdoende) burgemeester aangewezen. Rond 10 uur voormiddag verschijnen 2 Duitsers op 't raadshuis. Zij eisen de sleutels van de toren van Sint-Germanus. Beiaardier Wauters vertrekt met hen. Meer Duitsers komen aan. De heer prefekt van het atheneum fungeert voor taalman. Duitse groepen in rang stappen om 10 uur over de markt. Het uurwerk van de toren is stilgevallen op 's nachts kwart na één. Rammel stopgezet. Duitse troepen te voet, te paard en gemotoriseerd trekken onafgebroken door de stad op Leuven. Geen mens is gekomen om de wekelijkse markt (*het was immers dinsdag, marktdag!*). Men neemt de kazerne en andere plaatsen in beslag. Alle diensten ontredderd. Vluchtelingen trekken nog over en weer. De bevolking staat dubbel verbaasd de vijand op zo korte tijd- en zo kalm hier te zien (*de Duitse troepen waren zeer gedisciplineerd, wat in schril contrast stond met hun gruweldaden van de eerste wereldoorlog; de plunderingen geschieden bij het begin van deze tweede wereldbrand, als ze zich voordeden door Belgische en geallieerde militairen*). Vliegtuigen brommen boven de stad en in de verte hoort men kanongebulder. Sluiting herbergen 9 uur en verbod op de straten te blijven.

¹ AAM, Fonds kardinaal Van Roey, Tweede wereldoorlog, parochieverslagen

Woensdag 15 mei 1940

't Wordt kalmer. Duitsers doen zelfs inkopen. Een lijst van 31 doden waartussen 5 soldaten wordt ten stadhuijze afgeleverd. Natuurlijk is dit onvolledig. Er is nog geen Duitse commandantur ingericht. De geteisterden redden 't mogelijke uit hunne huizen. Talrijk Duits vervoer. Af en toe hoort men nog geschut in de verte. 's Nachts nog vliegtuigen en signalen in de lucht. Het volk is nog ver van gerust.

Donderdag 16 mei 1940

Druk Duits verkeer; onrustige nacht; gekwetsten binnengebracht in hospitaal enz.; 300 huizen beschadigd, waarvan 100 totaal onbruikbaar.

Vrijdag 17 mei 1940

Kalmere toestand ingetreden, alhoewel nog verontrustende nachten; de eerste Duitse proclamaties worden aangeplakt; 'Commandantur' ten stadhuijze; 'Ortscommandantur' Grote Markt huis Deb...; de Duitsers verbieden het klokgelui.

Zaterdag 18 mei 1940

Redelijke nacht, alleen rond 3u30 een viertal zware kanonschoten in de verte; sommige huizen hebben weer waterleiding; men spreekt nog van gevechten op de Dijlelijn. De eerste proclamatie aangeplakt van het Tiense stadsbestuur, getekend door dienstdoende burgemeester heer Dupont en secretaris Van Velthem; soepuitdeling; brug aan de suikerfabriek hersteld voor de Duitse troepen.

Zondag 19 mei 1940

Enigszins kalmer; gekwetsten ingebracht in lazaret der middelbare meisjesschool van de staat; de kerkdiensten geschieden op Belgisch uur; men eist van de burgers het inleveren der wapens.

Maandag 20 mei 1940

Een alliévlieger (sic) zou de Chateau d'eau gebombardeerd hebben; er is in alle geval geschiet(sic) geweest; materiële schade op ijzerenweg bij Avendoren; men brengt veel Duitse gekwetsten binnen; Tienen vordert 1000 matrassen bij de bevolking, afgehaald per karren (sic); de eerste uitdeling van brood met rantsoenzegels begonnen; vluchtelingen komen over Tienen huiswaarts; reinigheidsdienst opnieuw ingericht; gasleiding ongeveer hersteld.

Dinsdag 21 mei 1940

'S nachts vliegtuigen; veel Duits verkeer; werk normaler, doch nog ontredder; Belgische krijgsgevangenen naar de kazerne gebracht; kleine volksoploop, niettemin ordelijk; bureel voor doortocht Belgische krijgsgevangenen ingericht, iedereen mag om inlichtingen over zijn belanghebbenden komen; welhaast telt men er 2000 op doortocht en de familie kan verwittigd worden.

Woensdag 22 mei 1940

'S nachts vliegtuigen; een paar schoten; overal is er nu water en gas; 1000 gevangen Belgen komen door Tienen; oponthoud een dag en nacht in de kazerne; men brengt regimentsarchief naar het archievenbureel in een kist; Wij verbranden er bijna alles van

Donderdag 23 mei

Iedereen heeft nu water en gas en electriciteit; gevangenen passeren als gisteren; zij vertrekken dan in dichte rangen op Sint-Truiden

Vrijdag 24 mei

Zelfde beweging van krijgsgevangenen als vorige dagen; het brood bevat 50 procent tarwe en 50 procent korenmeel; men telt nu 650 beschadigde huizen; een comité is gesticht voor oorlogsschade

Zaterdag 25 mei

Dienstdoende burgemeester de heer Dupont vraagt om de posterijen terug in te richten

Dinsdag 28 mei

Koning Leopold III geeft zich over met zijn leger vernemen wij nu hier

Zondag 2 juni

Lijkdienst in de Sint-Germanuskerk voor 115 burgerlijke slachtoffers op Tiense bodem gevallen

Maandag 10 juni

Men geeft nieuwe proviandzegels, de oude worden ingetrokken; men beweert dat de Belgische krijgsgevangenen allen naar huis zullen mogen komen

Dinsdag 11 juni

Men houdt nog geen halve markt; Italië verklaart de oorlog aan Frankrijk en Engeland

Woensdag 12 juni

De proviandering van brood zal verminderen van 300 op 225 grammen

Donderdag 13 juni

Toelating de klokken te luiden voor de eredienst gedurende één minuut

Vrijdag 14 juni

Men zegt: 'De Duitsers veroveren Parijs'

Dinsdag 18 juni

Men spreekt van wapenstilstand en onderhandelingen tussen Duitsland en Frankrijk

Zaterdag 22 juni

Wapenstilstand als boven zou getekend zijn; de herbergen mogen open blijven tot 's avonds 11 uur torenuur en om 11u30 niemand meer op de straat

Zondag 23 juni

Droeve datum: kermis van Tienen

Dinsdag 2 juli

De markt zoveel als opgeschort

Zondag 21 juli

Om 11 uur in Sint-Germanus hoogmis met Te Deum

Dinsdag 23 juli

De stad richt een autokar-dienst in naar Frankrijk om onze inwoners vluchtelingen naar Tienen te halen; mr Dupont is de opofferende spil van al die beweging (sic)

Woensdag 31 juli

Rond 10 uur voornoen komen de 4 eerste autokars op de Grote Markt; veel volk tegenwoordig

Donderdag 8 augustus

Om 1 uur 's nachts drie zware schoten, men spreekt van een luchtgevecht? Men wierp een drietal vuurballen uit, heel de stad was verlicht; veel mensen zijn uit hun bed geweest; bommen bij 't hospitaal

Maandag 12 augustus

's avonds weer verontrusting in de lucht; er klinken een drietal zware schoten wat iedereen buiten lokt; weer vluchtelingen keren weder uit Frankrijk

Dinsdag 13 augustus

Boter- en eierenmarkt opgehouden

Zondag 25 augustus

Beroerde nacht: vlieger geland bij Goetsenhoven; men spreekt van een drietal doden, andere Engelsen (?) ontsnapten; de Duitsers doen met groepen opzoekingen tussen Goetsenhoven, Tienen en Hoegaarden

Donderdag 29 augustus

Derde karavaan vluchtelingen uit Frankrijk te Tienen aangeland; 's nachts om 1u30 beschieting; er zouden een vijftal bommen uit Engelse vliegtuigen geworpen zijn

Maandag 2 september

's Avonds rond 10uur luchtaanval in de omstreken; men werkt met tal van lichtwerpers; twee lichtbollen zweven om 10 uur boven Grimde-Hakendover; achter Linter is het als een vuurwerk in de lucht; in de verte geschut

Vrijdag 6 september

Om 11uur 's avonds weer als de 2de september; boter en vet ontbreken in de huishoudens

Zondag 13 oktober

9 doodkisten staan in de rouwbehangen stadhuiszaal van Belgische gevallen te Yper in mei laatsleden; om 11 uur rouwstoet-dodenhulde; veel volk; plechtige dienst in Sint-Germanus, indrukwekkende betoging

Woensdag 19 november

Erg tempeest en aanzienlijke schade aan huizen en daken; ruiten verbrijzeld; spoorwegramp te Dieghem; tussen de 20 doden ook een paar Tienenaars

Vrijdag 10 januari **1941**

's Nachts 2 uur zware schoten; iedereen opgeschrikt; vliegeniersgevecht naar richting Bevekom begonnen in de Griepen; 's namiddags groep van 23 vliegtuigen; zij passeren de stad, doch zeer hoog

Vrijdag 2 februari

De woeker is aan de dagorde; boter 70 frank de kilo, eieren 3 frank 't stuk, een konijn of hen 100 frank; een kilo bloem 90 frank; vlees 27 frank de kilo; diefstallen meest rond de stad; aardappelen stijgen in ongehoorde prijs; Winterhulp helpt zoveel mogelijk de armen

Zaterdag 15 februari

's Avonds 10.15 uur luchtgevecht in het Westen, daverende schoten; schijnwerpers werken; 20 minuten

Maandag 24 februari

Duitse Kommandantur verlaat Tienen (men zegt naar Callais); Duitse overheden betrekken nog het huis Vossen op de Grote Markt

Vrijdag 7 maart

Een Duits vliegtuig om 12 uur s middags gevallen op een huis bij de Ark van Noëstraat; drie doden, soldaten-vliegers

Zondag 16 maart

Paardenopvoeding in de weide aan de Roosmolen; de Duitsers nemen er een 50-tal aan minimumprijs

Dinsdag 27 mei

Brooduitdeling van één per hoofd door initiatief van Mr Dupont, dienstdoende burgemeester

Zondag 22 juni

Geen kermis; alleen op de Veemarkt wat kinderfoor; prijzen der eetwaren stijgen alweer; 1 kilo bloem tot 40 frank, kilo boter 125 frank, kilo aardappelen 10 frank, kilo spek of hesp tot 125 frank, enz...

Dinsdag 29 juli

Reeds een paar dagen had men gedurende de nacht op vele deuren en huisgevels een V geleverd, teken der Engelse victorie; de Duitsers doen dat uitvagen, doch nemen nu de V voor hun viktoretken; men zet het op een spandoek op de stadhuisgevel. 'S avonds enige oploop aan cinema Vox, de vrouwen en kinderen buitengezet door de Duitsers, sommige mannen tot in de nacht opgesloten gehouden

Woensdag 6 oogst

Om twee uur snachts opgeschrikt door schoten in de verte; wij vernemen: een Engels vliegtuig met zes bemanningsleden gevallen te Glabbeek-Zuurbeemd; zij hadden hun tuig aanstonds verbrand; erg gekwetst naar Leuven en Tienen overgebracht

Dinsdag 19 oogst

Meer dan 25 schijnwerpers werken 's nachts rond Tienen, bijzonder oostwaarts; wij horen dikwijls ontploffingen en schoten

Vrijdag 29 oogst

Opname van het getal klokken te Tienen

Vrijdag 5 september

Aandoenlijk feest der schoolkolonie van Tienen in de zwempl Viandra; de nationale kleur en kokarde was er door de Duitsers verboden

Zondag 14 september

Indrukwekkende dienst om 11 uur in Sint-Germanus tot lafenis der zielen van koning Albert en koningin Astrid en oorlogsgevallenen hier en sermoen door aalmoezeniers van 't leger dat hier sterk vertegenwoordigd was; er moest om 10 uur op 't stadhuis een plechtige ontvangst plaatsgrijpen, doch den indringer had het verboden, ook het nationaal lied op 't orgel

Maandag 14 oktober

Avonds om 9 uur geschut-lichtwerpers, om 5 uur 's nachts nogmaals; men zegt dat er Engelse vliegers geweest zijn

Zaterdag 13 december

De ruitentickers beginnen hun spel; vitrienen vernield bij drukker Noël, bij Dierks blauwe jas; de volgende woensdag bij Borsu Leuvensestraat, in café Moka bij Biscompte Capucienenplaats; de volgende nacht ruiten verbrijzeld bij burgzmeester Dupont

Boter de kilo 205 frank, bloem 40 à 50 frank, spek 165 de kilo, eieren tot 7 frank 't stuk; er is tekort aan steenkool

Zaterdag 7 maart **1942**

Einde van een zeer strenge winter

Zaterdag 4 april

Voor Pasen gaven de Zwarten een strooibrief uit tot manifestatie om 10 uur paasmaandag in de necropool (van Grimde); de burgemeester stelde verbod; zij legden dan slechts een kroon op de graven en maakten wat protest

Maandag 27 april

Geeft de VNV-gewest Tienen een geweldig schrift uit beginnende 'Volksgenoten!', waarin al de niet-Vlaamse strijders(?) 100 percent als triestige heerschappen uitgemaakt worden; zij dreigen hen te doen buigen of ... breken! Brr...

Het leven wordt nog duurder

Dinsdag 28 april

Ramp te Tessenderlo (*nvdr: de gemeente werd op die dag zwaar getroffen door een ontploffing in de chemische fabriek, wij vestigen er wel de aandacht op dat die ontploffing zich volgens de Winkler Prins Encyclopedie voordeed op 2 april; het was alleszins een zware ramp en onze dagboekschrijver heeft uiteraard zijn nota's moeten overschrijven met het oog op het leveren van een relaas aan de aartsbisschop; vandaar ook dat er hier en daar ongetwijfeld wat bijgevoegd is of weggelaten, feiten of bedenkingen waarvan de auteur oordeelde dat ze al of niet moesten behouden blijven in de tekst of dat ze er moesten aan toegevoegd worden*)

Zondag 31 mei

Er komt meer luchtverkeer en sommige nachten worden wij nu door geschut opgeschrikt

Vrijdag 12 juni

Men haalt 's nachts met Duitse politie de legerofficieren en vliegeniers (Belgen) bij die hier nog vertoeven; om 1u30 smiddags vertrekken er alzo 71 naar Hoei met die van den omtrek; na enige dagen waren er reeds vele gelost

Zondag 14 juni

Dienst om 11u in St-Germanus voor de gesneuvelden van den oorlog 1940 en de civielen gevallen gedurende de bombardementen in en rond Tienen 10 mei en volgende dagen

Donderdag 25 juni

Een zekere VNV Marcel Engelen heeft gisteren in 't schepencollege zijn eed als schepen afgelegd

Zondag 23 augustus

Het geval van Dieppe is hier weinig besproken geworden en maakt geen indruk op 't volk (*nvdr.: op woensdag 19 augustus 1942 voerden de geallieerde strijdkrachten een raid uit op de Noordfranse kust bij Dieppe; het werd een grandioze mislukking; de Geallieerden verloren 108 vliegtuigen, 34 vaartuigen en 4.300 man; er hadden 5.000 Britten, 1.000 Canadezen en 500 Amerikaanse 'Rangers' aan deelgenomen; na het invallen van de duisternis op 18 augustus*

waren de troepen vanuit vijf verschillende havens in Engeland vertrokken en even voor 5h 's morgens ging de eerste commandogroep aan wal; de Britse regering beweerde dat men wou ervaring opdoen voor een eventuele landing in Frankrijk; deskuindigen beweerden dat men tegen een lagere prijs dezelfde ervaring had kunnen opdoen.)

Dinsdag 6 oktober

Beroerde nacht met vliegers; vanaf 4u 's morgens haalden de Duitsers een getal jongelingen van hun bed om ze als –werkkrachten?-zo beweren zij, naar Duitsland te voeren; stad en omliggende zouden er een 40-tal genomen zijn; wij krijgen Duitse soldaten te herbergen voor het winterseizoen

Woensdag 14 oktober

Aanhouding van Jan Wauters (*nvdr.: de stadsarchivaris van Tienen*)

Hiermee eindigt het jaar 1942 in het dagboek van de pastoor van St-Germanus. Volgend nummer brengen we het laatste deel. Ook dan zullen wij wat meer pagina's besteden aan dit toch wel leerrijke relaas van de pijnlijke oorlogsjaren. Stijging van de prijzen van de meest elementaire voedingsmiddelen, de strenge winter van 1941-42, de bange nachten, het geweld en vandalisme, de angst en de aanhoudingen ... velen van ons krijgen er nog nachtmerries van en geen enkele familie is er van gespaard gebleven. Werkelijk iedereen was op één of andere manier betrokken bij deze tweede wereldoorlog. Vergeten wij ook niet dat elk huisgezin over een TSF beschikte, zoals wij de radiotoestellen toen noemden. Overdag zond radio Brussel Duitse propaganda uit en tijdens de nachtelijke uren luisterden wij naar radio Vrij België vanuit Londen met de stem van Jan Moedwil.

de verwoeste huizen in de E.Ourystraat na het opblazen van de Grote Brug

De studiebeurs Henricus Peeters (1741) wordt nog altijd toegekend

De rechtstreekse aanleiding voor de oprichting van de ‘Confrerie der Vijf Geslachten van Hoegaarden’ was de uitvoering van een paragraaf uit het testament van de toenmalige pastoor-landdeken Henricus Peeters. Hij stichtte een studiebeurs voor de kleinkinderen van zijn zus Catharina, beurs die tot en met de vijfde generatie in handen moest blijven van de rechthebbende familieleden.

Om dat te realiseren werd door de vijf gehuwde (schoon)zonen van het echtpaar Sweerts-Peeters een broederschap of confrerie opgericht. Een samenhorigheidsband die op dat ogenblik al tientallen jaren was voorbereid door de familie Sweerts. Zij wilden noch min noch meer de politieke, geestelijke en economische macht in handen krijgen in de ‘Vrijheid Hoegaarden’, Luikse enclave binnen Brabant. Hoegaarden dat een aantal schepenen had, voor het leven, benoemd door de prinsbisschop. Hoegaarden dat een kapittel van kanunniken had, afhankelijk van het domkapittel van Keulen en waar ook de proost resideerde; een kapittel waarvan de plebaan of pastoor zich in de loop van de 17de eeuw losmaakte van de andere kanunniken. Hoegaarden dat dan na de hertekening van de bisdommen in 1559 onder het bisdom Luik kwam en het hoofd werd van een dekenij. Hoegaarden dat in de 18de eeuw de absolute bloeiperiode van zijn biernijverheid kende met de daarbijkorende rijkdom voor de grote boeren-brouwers...

Aan de hand van **documenten uit het Archief van de Vijf Geslachten** werd een brok plaatselijke en familiale geschiedenis samengesteld met een dubbel doel:

Eer betuigen aan de nieuwe bijzittend eredecken van de Confrerie van de V Geslachten: Eresenator Stef Goris, uit de stam Sweerts (Lowet-Sweerts) en aan de nieuwe burgemeester van Hoegaarden Jean Pierre Taverniers, die behoort tot één van de alleroudste families van Hoegaarden

De Hoegaardse gemeenschap kennis laten maken met een aloude vereniging en de aandacht vestigen op het niet onaanzienlijke archief van de Confrerie.

Andere historische studiebeurzen waarbij o.a. Hoegaardiërs begunstigd worden/werden:

Stichting Henricus Assels (testament van 26.06.1635), tijdens zijn leven pastoor van Neerhespen en landdeken van het district Zoutleeuw; hij was van Hoegaarden en de beurs bestond uit een erfelijke rente die hij trok op de ‘Vrijheid Hoegaarden en een rente op zijn huis en goed te Neerhespen;

Stichting Henricus-Josephus Rega (Leuven 1690-1754), prof geneeskunde en tweemaal rector K.Universiteit Leuven. Stichtte twee studiebeurzen voor jongelingen uit Outgaarden, Hoegaarden en Zétrud-Lumay. De vader van de stichter was in 2e huwelijk getrouwd met Christine Van Herberghen uit Nerm;

Stichting notaris Emile Peeters (Diest 1843-1913), was rechthebbende geweest in de 4de graad van de studiebeurs Henricus Peeters (zwarte merelstam); genothebbers werden o.a. zijn verwanten langs moederszijde (die langs vaderszijde werden uitgesloten!). Zijn moeder was dochter van J.F.Lowet uit Overhespen en M.-T., barones van 't Serclaes uit Wommersom.

De brochure

Die Edele Confrerie vander V Notabele Geslaghten van Hoegaarden en de studiebeurs H.Peeters (1741-2008)

schetst de aanloop en de geschiedenis van de beurs en bevat ook de lijst van alle gekende genothebbers van deze stichting.

De brochure is gerealiseerd voor de jaarlijkse regentiedag van de confrerie. Er zijn nog enkele exemplaren beschikbaar. Inlichtingen: dodionm@hotmail.com

DNA PROJECT OUD HERTOOGDOM BRABANT

Inleiding:

Wie vroeg zich nooit af waar we eigenlijk vandaan komen ? Velen gingen ijverig op zoek in de archieven naar hun voorouders. Daarbij stuiten genealogen op talrijke problemen en ze lopen uiteindelijk vast door het ontbreken van verdere gegevens. Nu komt de wetenschap ons ter hulp door de koppeling van genetica (erfelijkheidstudie) en genealogie. Dit is een zeer recente wetenschappelijke ontwikkeling die pas de laatste twee decennia op kruissnelheid kwam. Met zijn boek *De zeven dochters van Eva* bracht de Britse professor **Bryan Sykes** dit toch erg technische thema op een schitterende wijze over naar het grote publiek en wist zo ook ons te boeien.

Op initiatief van **VVF Provinciale afdeling Antwerpen** diende de genealogische koepel **SVVF** bij de Vlaamse overheid een **DNA-project** in, in het kader van het beleidsplan 2007-2011. Het project betreft in de eerste fase, uit te voeren in 2009, het grondgebied van het **oude hertogdom Brabant**, dat wil zeggen inclusief Waals-Brabant en het Nederlandse Noord-Brabant. In 2010-2011 breidt het onderzoek zich verder uit over het hele land en zelfs tot Frans-Vlaanderen en het Groothertogdom Luxemburg. Heemkunde Vlaanderen, Volkskunde Vlaanderen, Faro, de Noord-Brabantse NGV-afdelingen en het Waalse Génival steunen het project.

Waarover gaat het precies ?

Waar het **niet** om gaat is DNA-onderzoek voor medische doeleinden. Dit onderzoek richt zich immers uitsluitend op het Y-geslachtschromosoom van de man. Dat heeft niets te maken met uw fysieke en psychische eigenschappen, maar is de *archiefdraager* van uw voorouderlijn.

- Het ambitieuze project wil een wetenschappelijke bijdrage leveren tot de studie van de menselijke migraties op wereldvlak en de geleidelijke bevolking van onze streken.
- Het wil de invloeden bestuderen die de oude historische entiteiten in de Lage Landen deden ontstaan.
- Door vergelijking met gekend oud DNA uit archeologische resten kan men zelfs de eventuele verwantschap bepalen met hedendaagse families.
- Bovendien draagt het onderzoek bij tot het identificeren van de families die afstammen van de oorspronkelijke bevolkingsgroepen die zich in Europa en eventueel ook in onze streken kwamen vestigen. Dit kan er toe leiden dat men bepaalde delen van onze historische kennis moet herschrijven.
- Genealogen kunnen vermoede of onbekende onderlinge verwantschappen ontdekken, evenals het voortkomen van de huidige familienaam uit andere oudere namen.

Wat heeft genealogie te maken met genetisch DNA-onderzoek ?

Ieder mens heeft zijn eigen unieke genetische samenstelling. Genetisch DNA-onderzoek vertrekt van het *mannelijk Y-geslachtschromosoom* dat van vader op zoon vererft. Dit chromosoom bestaat uit een groot aantal DNA-merkers. Bij het doorgeven van het Y-chromosoom van vader op zoon kunnen **mutaties** optreden. Door deze te vergelijken met de reeds bekende, bepaalt men tot welke **haplogroep** het onderzochte staal behoort. Hierdoor is het mogelijk migraties van

bevolkingsgroepen in kaart te brengen. Het standaardonderzoek gebeurt op 12 merkers, o.m. in het wereldwijde *Genographic Project* van *dr. Spencer Wells*.

Wat hebben de genealogen daar nu aan ?

Het standaardonderzoek op 12 merkers levert onvoldoende gegevens op voor genealogen. Daarom voert het *Centrum voor Menselijke Erfelijkheid van de K.U.Leuven* onder leiding van de professoren Cassiman en Decorte een meer gedetailleerde studie uit op **37** merkers. In ons project kunnen geïnteresseerde genealogen niet alleen hun **paternele** (vaderlijke) lijn laten onderzoeken, maar ook hun vermoedelijke verwantschap met andere gelijknamige families. Met 37 merkers kan men met een grotere zekerheid een gemeenschappelijke voorouder (*MRCA*, *Most Recent Common Ancestor*) bepalen binnen een tijdspanne van 8 à 10 generaties, wat de meeste genealogen met hun archiefonderzoek kunnen overbruggen. Dit biedt de mogelijkheid om hun genealogie in de diepte uit te breiden, vastgelopen opzoekingen weer vlot te trekken of onvermoede verwante takken in binnen- en/of buitenland te ontdekken. Ook de afstamming vanuit de oudere (vaak middeleeuwse) familienamen waaruit de hunne is voortgekomen, kan zo worden ontdekt.

Is dit niet vreselijk duur ?

Wij bieden dit project aan de sterk verminderde prijs van **80 euro** aan. Ter vergelijking: een recent Nederlands onderzoek op slechts 17 merkers kostte 155 euro en bij het relatief goedkope Family Tree DNA kost een 37 merkeronderzoek ca. 166 euro. Vermits het resultaat van uw DNA-onderzoek hetzelfde is voor uw kinderen, broers, zussen, neven en nichten van de mannelijke voorouderlijn kan u misschien overeenkomen om de kosten met hen te delen.

Hoe zit het met mijn privacy ?

Dit DNA-onderzoek betreft **uitsluitend** de (genealogisch relevante) **niet-coderende** genetische component en dient geenszins als basis voor medisch geïnspireerde onderzoeken. Het Centrum voor Menselijke Erfelijkheid **garandeert** dit uitdrukkelijk.

Over de ethische en wetenschappelijke aspecten van het onderzoek waakt een **gemengde commissie**, samengesteld uit vertegenwoordigers van de organiserende vereniging en van de wetenschappelijke staf van het Centrum voor Menselijke Erfelijkheid van de K.U.Leuven. De deelnemers kunnen vrij beslissen of zij al dan niet, ook in andere internationale databanken wensen opgenomen te worden. Zo zij dit expliciet wensen kan de organisator hun daarbij behulpzaam zijn. Voor de publicaties kunnen zij ook vrij kiezen wie als probant fungeert (zijzelf of hun vader, groot- of overgrootvader). Deze afspraken worden schriftelijk vastgelegd en door de deelnemer ondertekend.

Wat is het concrete doel van dit project ?

1. Het kenbaar maken van het **nut** van genetisch onderzoek voor de genealogie.
2. Het **promoten** van DNA-onderzoek, gekoppeld aan genealogisch onderzoek
3. Onze jarenlange genealogische **expertise** toepassen op het DNA-onderzoek.
4. Uitvoeren van diepgaand genetisch-genealogisch onderzoek op **37 markers** met 500 personen in 2009.
5. In bijkomende orde, deelnemen aan het *internationale Genographic Project* met 200 personen in 2009 en evenveel in 2010, telkens de helft Nederlands- en Franstaligen.
6. Het bestuderen van de resultaten voor het grondgebied van het **oude hertogdom Brabant**, d.w.z. inclusief Waals-Brabant en de Nederlandse provincie Noord-Brabant.
7. Het bestuderen van het ontstaan, de precieze locatie en de evolutie van de **taalgrens**.

8. Het **publiceren** van de individuele en collectieve resultaten in boekvorm en op cd-rom.
9. Het opmaken van een **website** en een eigen **database** met persoonlijke toegangscode.
10. In een **tweede fase** (in 2010-2011) het onderzoek uitbreiden naar de rest van het land, Frans-Vlaanderen en het Groothertogdom Luxemburg, inclusief het bestuderen van de resultaten voor het oude graafschap Vlaanderen en de andere historische entiteiten van het Ancien Régime (opgedoekt na de Franse revolutie, in onze streken vanaf 1795).

Beschrijving van het totale project:

Voor heel België is een totaal van 1.000 DNA-stalen voorzien in het totale DNA-project 2009-2011. Wij werken voor dit project samen met het *Centrum voor Menselijke Erfelijkheid* van de K.U.Leuven onder leiding van de **professoren Jean-Jacques Cassiman en Ronny Decorte**. Het klaarmaken van de kits voor de DNA-afname, het eigenlijke DNA-onderzoek en het analyseren van de resultaten gebeurt door hen.

a) Het 37-merkersproject:

Het realiseren van het totale DNA-project wordt gespreid over **twee fasen**: een eerste in 2009 met 500 stalen, een tweede in 2010-2011 met 750 stalen. Daarvan zijn er 1.000 uit België, 110 uit het Nederlandse Noord-Brabant (dat eertijds deel uitmaakte van het oude hertogdom Brabant), 90 uit Frans-Vlaanderen (dat eertijds deel uitmaakte van het oude graafschap Vlaanderen) en 50 uit het Groothertogdom Luxemburg.

Verdeling voor België: Vlaanderen - Wallonië: 66 % - 33 %.

Fase 1: februari – december 2009: verdeling per provincie:

Antwerpen: 200	Vlaams-Brabant: 140	Waals-Brabant: 50	<u>Totaal België: 390</u>
Noord-Brabant (NL): 110			<u>Totaal fase 1: 500</u>

Fase 2: januari – december 2010 (of 2011): verdeling per provincie:

Limburg: 100	Oost-Vlaanderen: 110	West-Vlaanderen: 120	
Henegouwen: 80	Luik: 90	Namen: 70	Luxemburg: 40
Frans-Vlaanderen: 90	Groothertogdom Luxemburg: 50		
			<u>Totaal België: 610</u>
			<u>Totaal fase 2: 750</u>

Totaal van de projecten 2009-2010: België: 1.000 + Nederland: 110 + Frans-Vlaanderen: 90 + Groothertogdom Luxemburg: 50 = **1.250 personen.**

b) Het Genographic Project:

Dit is door **dr. Spencer Wells** in de Verenigde Staten opgestart met het doel de menselijke migratiestromen vanuit de bakermat Afrika op wereldschaal te bestuderen. Daartoe werd de bewoonde wereld opgedeeld in grote blokken. Het coördinatiecentrum voor Europa is gevestigd in Barcelona, maar Leuven staat in voor België. Ook het onderzoek van het **mitochondriaal DNA** (mtDNA) van de deelnemers is hier inbegrepen. Het mtDNA bevindt zich niet in de celkern zoals het Y-chromosoom, maar in de mitochondriën en bevat circulaire chromosomen die enkel via de moeder vererven. Via mutaties in het mtDNA kan de **maternale** lijn worden bestudeerd.

Voor heel België voorziet het **Genographic Project** 400 DNA-stalen (200 Vlaamse en 200 Waalse) uitsluitend van **niet-verwante personen**. Dat wil zeggen dat die de laatste 300 à 400 jaar geen gemeenschappelijke mannelijke voorouder mogen hebben. Wij vragen deelnemers een kwartierstaat (bij voorkeur) of een stamreeks in te dienen die zo ver mogelijk teruggaat in

mannelijke lijn. Indien zij er in slagen minstens **tot 1650** te geraken en indien die voorouders verschillende eeuwen op dezelfde plaats of in **dezelfde regio** woonden, dan komen zij in aanmerking voor het Genographic Project.

Wegens het beperkte standaardonderzoek en het kleine aantal toegelaten deelnemers, maken wij zelf de selectie van welke deelnemers gratis aan dit supplementaire onderzoek kunnen deelnemen. Dit op basis van de mate waarin zij aan de gestelde voorwaarden voldoen. Voor die personen is het onderzoek gratis en zij ontvangen als een bonus ook de resultaten van hun **maternele** lijn via het onderzoek van hun mtDNA.

De resultaten worden na verwerking in de internationale databank van het Genographic Project en in de databank van de organisator opgenomen. De DNA-stalen blijven in het laboratorium bewaard (wie daarmee niet akkoord gaat en voor vernietiging van zijn staal kiest, kan niet deelnemen aan dit projectdeel).

Geografische spreiding voor Genographic Project in België:

In fase 1: 156 personen

Antwerpen: 80 Vlaams-Brabant: 56 Waals-Brabant: 20

In fase 2: 244

Limburg: 40 Oost-Vlaanderen: 44 West-Vlaanderen: 48
Henegouwen: 32 Luik: 36 Namen: 28 (Belgisch) Luxemburg: 16

Wat wordt er gepubliceerd ?

De organisator publiceert in boekvorm en op CD-Rom de onderzoekresultaten van alle deelnemers aan het DNA-project oud hertogdom Brabant 2009 (uiteraard inclusief deze die ook aan het Genographic Project deelnamen) en later ook deze van de tweede fase in 2010-2011. Het betreft concreet hun: **haplotype** (dit is de individuele **Y-STR-merkerreeks**), de **haplogroep** (de groep waartoe het haplotype behoort) en de **stamreeks**.

Resultaten die we wegens laattijdigheid of plaatsgebrek niet in één van de boeken kunnen opnemen, kunnen in Vlaamse Stam gepubliceerd worden. Bovendien nemen we ook alle resultaten op in de eigen projectdatabase. De deelnemers kunnen daar met hun versleutelde individuele persoonscode de resultaten raadplegen.

Hoe neemt men een dergelijke test af ?

De organisator bestelt in Leuven het aantal DNA-testkits volgens het aantal inschrijvingen voor een bepaalde staalafnamedag in maart 2009. De kits bevatten twee borsteltjes waarmee men in de mond achtereenvolgens links en rechts gedurende 15 seconden een weinig wangslimvlies afschraapt. Dit is volkomen pijnloos en duurt nauwelijks een minuut.

Wie mag er meedoen ?

Iedere meerderjarige mannelijke persoon die aan de volgende **voorwaarden** voldoet:

- **aantonen dat de familie in mannelijke lijn, eventueel de vier jongste generaties uitgezonderd, in dezelfde gemeente of regio van het oude hertogdom Brabant woonde;**
- **een stamreeks of kwartierstaat indienen die teruggaat tot vóór 1800;**
- **akkoord gaan met de publicatie van zijn gegevens (boek, cd-rom, database), met vrije keuze van de probant, d.w.z. de startpersoon (dit uit privacyoverwegingen);**

- **betaling van 80 euro, binnen acht dagen na de inschrijving en minstens anderhalve maand vóór de gekozen staalafnamedag.**

Wat gebeurt er met mijn DNA-staal en met mijn resultaten?

Bij de staalafname moet de deelnemer een **formulier** invullen waarbij hij het Centrum voor Menselijke Erfelijkheid van de K.U.Leuven **toestemming** geeft tot uitvoering van een 37-merkerstest. Er wordt daarin ook gevraagd of het staal nadien **vernietigd of bewaard** moet worden. De deelnemer kan daarover vrij beslissen, maar indien hij opteert voor vernietiging kan hij niet in aanmerking komen voor het Genographic Project.

De resultaten plaatsen we in een **eigen database** op een **aparte website** waar alle deelnemers ze met hun **versleutelde persoonlijke toegangscode** kunnen raadplegen (www.brabant-dna.org). Het onderzoekcentrum bewaart de DNA-stalen zodat een deelnemer altijd de mogelijkheid heeft later (op eigen kosten) verdere onderzoeken te laten uitvoeren.

Hoe kan ik inschrijven ?

Het **inschrijvingsformulier** kan u downloaden van de website www.brabant-dna.org. Deze biedt een voor iedereen toegankelijk deel met algemene informatie over het DNA-onderzoek, de beschrijving van het project, een helpdesk (info@brabant-dna.org), de bepalingen i.v.m. privacy en de verdere ontwikkelingen van het project. Daarnaast is er de database die slechts voor deelnemers met een persoonlijke versleutelde code toegankelijk is. De resultaten worden ten behoeve van het historisch onderzoek en de wetenschappelijke publicaties naamloos per provincie of regio geglobaliseerd. Ook dat komt eveneens op de tweetalige site aan bod.

U kan uiteraard terecht bij alle VVF-afdelingen en de meeste heemkundige kringen van de provincies Antwerpen en Brabant. Nederlandse en Waalse deelnemers kloppen aan bij de Noord-Brabantse NGV en bij Géniwal. U vindt ook heel wat informatie op de websites van deze verenigingen. Wie niet over internet beschikt, kan bij hen ook de nodige inlichtingen en een gedrukt exemplaar van het inschrijvingsformulier bekomen.

PRAKTISCHE ORGANISATIE VAN HET PROJECT 2009:

1. organisatie van informatievergaderingen voor de deelnemende partners (VVF-afdelingen, heemkringen gouw Antwerpen en Brabant, Géniwal en de NGV-afdelingen van Noord-Brabant), één of twee per provincie:
 - Antwerpen: 15 november, kasteel de Renesse, Lierselei 30 te Oostmalle, om 14.30 u.
 - Vlaams-Brabant: 29 november, Cultureel Centrum Westrand te Dilbeek, om 14 u.
 - Noord-Brabant: *nog vast te leggen*
 - Waals-Brabant: *nog vast te leggen*
2. voorwaarden waaraan een deelnemer moet voldoen:
 - **meerderjarig** en van het mannelijk geslacht zijn
 - in **mannelijke lijn** aantonen dat de familie, de drie of vier jongste generaties eventueel uitgezonderd, sedert verschillende generaties in dezelfde gemeente of regio woonde
 - een goed uitgewerkte **stamreeks of kwartierstaat** indienen die teruggaat **tot vóór 1800**
 - aangeven dat hij akkoord gaat met de **publicatie** van de gegevens (boek, CD-Rom, database)
 - aangeven of hij eventueel wil deelnemen aan het **Genographic Project**
 - de **bijdrage** van **€ 80** voor de DNA-test 37 Y-STR-merkers* betalen **binnen de acht dagen** na de inschrijving en **minstens anderhalve maand vóór de gekozen staalafnamedag** (de

besteltijd voor de kits is één maand) (* De 37 Y-STR merkertest gaat gepaard met een aantal nog nader te bepalen onderzoeken van Y-SNP merkers.)

- aangeven of hij het **boek** met de resultaten wenst te bekomen **aan verminderde prijs**.

3. werving van kandidaat-deelnemers:

- **in Vlaanderen:** via de VVF-afdelingen in samenwerking met de heemkundige kringen van de provincies (gouwen) Antwerpen en Brabant
- **in Waals-Brabant:** in samenwerking met Génival (Généalogie Informatique Wallonie)
- **in Noord-Brabant:** in samenwerking met de NGV en Genealogie West-Brabant

Wat verwachten we ter zake van de heemkundige en genealogische verenigingen ?

- **het project kenbaar maken en promoten bij hun leden**
- **hun genealogisch actieve leden de projectdeelname aanraden**
- **de inschrijvingsformulieren aanvaarden en de inschrijvingen noteren op het bijgevoegde overzichtsdokument**
- **actief leden opzoeken en motiveren van families uit hun werkgebied die daar al verscheidene eeuwen wonen (kandidaten voor Genographic Project)**
- **indien mogelijk hun leden bijstaan bij het opmaken van de vereiste kwartierstaat of stamreeks; indien dit niet mogelijk is, deze kandidaten doorverwijzen naar de regionale VVF-afdeling in hun streek**
- **indien mogelijk nazicht van de ingediende kwartierstaat of stamreeks**
- **het overzichtsdokument mailen naar de VVF-afdelingscoördinator van hun regio**

4. inschrijving door kandidaat-deelnemers

- de inschrijving moet **minstens 2 maanden** vóór de gekozen staalafnamedag gebeuren, bij voorkeur samen met een kwartierstaat of een stamreeks op een genealogisch standaardformulier of digitaal in *gedcom-formaat* **uiterlijk anderhalve maand vooraf** in te dienen **op één der volgende wijzen:**
- ofwel: rechtstreeks aan de projectcoördinator van één der drie Antwerpse VVF-afdelingen, van Noord-Brabant of van Génival; die geven de dossiers een doorlopend nummer en bezorgen ze aan de provinciale projectcoördinator.
- hieronder de juiste **e-mailadressen** van de contactpersonen:

Afdelingscoördinator VVF-Kempen: Frans Renaerts – e-mail: frans.renaerts@busmail.net

Afdelingscoördinator VVF- Antwerpen: Patrick Cleiren – e-mail: patrickcleiren@gmail.com

Afdelingscoördinator VVF-Mechelen: Roger Vervloet – e-mail: vctrans@pandora.be

Coördinator Noord-Brabant: Marc Gabriëls – e-mail: genealogie.westbrabant@gmail.com

Coördinator Waals Brabant: *nog aan te duiden*

Deze vijf coördinatoren rapporteren rechtstreeks aan André Van Steenberghe.

Provinciale projectcoördinator: André van Steenberghe – e-mail: avsteenb@telenet.be

- ofwel: via de voorzitters/secretarissen van de VVF-afdelingen of van de heemkundige kringen der gouwen Antwerpen en Brabant; zij nummeren doorlopend de dossiers elk afzonderlijk en maken alle dossiers over aan een van de drie Antwerpse projectcoördinatoren (diegene die het dichtst bij hun regio liggen)
- op het **inschrijvingsformulier** zijn vereist: **naam, adresgegevens, e-mailadres, ondertekende verklaring van akkoord met de publicatievoorwaarden en met de algemene voorwaarden** (zie punt 2), **de persoonlijke probantkeuze voor de publicatie, het telefoonnummer (indien geen e-mailadres beschikbaar is), en de gekozen staalafnamedatum en -plaats**. Onvolledige dossiers worden niet aanvaard of uitgesteld tot de volgende staalafnamedag
- eventuele **problemen** die opduiken, kunnen voorgelegd worden aan de projectleider: Marc Van den Cloot – e-mail: marc.vandencloot@telenet.be

5. controle van de deelnemersdossiers op volledigheid en juistheid:

- 1) door de *genealogische of heemkundige kringen* waar de kandidaat zich aanmeldde
- 2) vervolgens door de *afdelingscoördinatoren*, waarna deze ze doorgeven aan
- 3) de *provinciale projectcoördinator* die de dossiers finaal goedkeurt

opmerking: de kwartierstaten of stamreeksen moeten in digitale vorm als *gedcom-bestand* aan de provinciale projectcoördinator aangeleverd worden. Indien de deelnemer dit niet zelf kan en een gedrukt exemplaar indient, moeten medewerkers van de betrokken VVF-afdelingen of heemkundige kringen dit doen.

6. registratie en anonieme alfanumerieke codering door de provinciale projectcoördinator. Hij geeft alle dossiers een nieuwe **alfanumerieke persoonscode** die hij vervolgens meedeelt aan de individuele deelnemer. Hij maakt de **concordantielijst** klaar voor de staalafnamedagen

7. staalafnamedagen:

Start van het project en eerste staalafnamen op **15 februari 2009** tijdens de **Zuid-Brabantdag** te Malle in het Provinciaal Vormingscentrum en tijdens **de regionale dagen per provincie:**

- 7 en 8 maart: staalafnamedagen provincie Antwerpen in het Nationaal VVF-Centrum, Merksem
- ... maart: staalafnamedag provincie Vlaams-Brabant en Brussel (*Leuven*)
- ... maart: staalafnamedag Noord-Brabant, Nederland (*Breda en 's Hertogenbosch* ?)
- ... maart: staalafnamedag provincie Waals-Brabant (*Wavre of Nivelles* ?)

8. procedure van de DNA-staalafname:

- de deelnemer meldt zich **persoonlijk** aan met zijn **persoonscode** op de staalafnamedag. Deze staat op de concordantielijst en wordt aangevuld met de anonieme code van de DNA-kit
- onder toezicht van een lid van de organisatie wordt het staal afgenomen, in de speciale verpakking gedaan en na afpunten op de concordantielijst in de verzameldoos bewaard
- na het afsluiten bewaart de projectcoördinator de concordantielijst
- de organisatie zorgt voor de aflevering van de stalen aan het Centrum voor Menselijke Erfelijkheid te Leuven met de concordantielijst
- de organisator voegt daarbij de lijst van de uitgekozen deelnemers aan het Genographic Project met hun nummers van de concordantielijst
- de onderzoekslaboratoria van respectievelijk de K.U.Leuven en van de Universiteit van Barcelona voeren de onderzoeken uit (neemt 4 à 8 weken in beslag).

9. mededeling van de resultaten:

a) de 37-merkertest:

- het onderzoekcentrum van K.U.Leuven bezorgt de organisator de resultaten
- de organisator verzorgt de verdere analyse en publiceert deze samen met de resultaten
- de organisator adviseert en assisteert de deelnemer desgewenst i.v.m. de input in andere databases of verder onderzoek

b) Genographic Project:

- Genographic Project (voor Europa via de universiteit van Barcelona) kent elke kit een eigen anonieme code toe en bezorgt de lijst daarvan via K.U.Leuven aan de organisator die deze code aan elke deelnemer bezorgt
- Genographic Project plaatst de resultaten in zijn database waar elke deelnemer met zijn individuele code het gehele proces on-line kan volgen
- tevens bezorgt Genographic Project de resultaten aan de organisator
- de organisator verzorgt de verdere analyse en publiceert deze samen met de andere resultaten.

10. publicatie van de resultaten:

- **in boekvorm:** oplage (minimum) 500 exemplaren (mogelijk zijn meerdere delen nodig)
- bij elk boek wordt een gratis **CD-Rom** met de resultaten bijgevoegd
- **mits voorinschrijving:** recht op verminderde prijs voor deelnemers aan het onderzoek
- resultaten die wegens plaatsgebrek of laattijdigheid niet in een boek komen, kunnen in het tijdschrift **Vlaamse Stam** gepubliceerd worden.

BELANGRIJKE OPMERKINGEN:

FACULTATIEVE ONDERZOEKEN: deelnemers kunnen indien zij dit wensen, op eigen kosten **verdere onderzoeken** laten uitvoeren, zoals bijvoorbeeld mtDNA, Y-STR-57-merkers (of meer). De organisator verschaft hen desgewenst inlichtingen en prijzen.

AANVRAGEN IN OVERTAL: het project is budgettair beperkt tot de aantallen per provincie zoals eerder vermeld. Mochten er toch meer aanvragen tot deelneming aan de 37-merkertest binnenkomen, dan kunnen deze wel uitgevoerd worden, maar aan **de normale prijs van € 150** die K.U.Leuven daarvoor aanrekent. Deelname aan het Genographic Project is dan uitgesloten.

AANVRAGEN UIT ANDERE PROVINCIES: om dezelfde reden als hierboven kunnen we **geen** aanvragen uit andere provincies aanvaarden voor de eerste fase in 2009. **Zij mogen zich al wel melden vanaf het najaar 2009 voor de volgende fase in 2010.**

BESLUIT

Dit ambitieuze project kan een belangrijke wetenschappelijke bijdrage leveren tot de studie van opeenvolgende menselijke **migraties** op wereldvlak, de geleidelijke bevolking van onze streken en het ontstaan van de taalgrens. Het kan leiden tot een betere kennis van de invloeden die in vroegere tijden de bekende historische entiteiten in de Lage Landen deden ontstaan.

De resultaten kunnen door vergelijking met reeds gekend oud DNA uit archeologische resten toelaten de **verwantschap** met huidige families vast te stellen.

Bovendien draagt het onderzoek bij tot het identificeren van families die afstammen van de **oorspronkelijke bevolkingsgroepen** die Europa koloniseerden. Dit kan er eventueel toe leiden dat bepaalde gedeelten van onze historische kennis moeten herschreven worden. Tevens krijgen de genealogen de gelegenheid om vermoede of onbekende verwantschappen te onderzoeken. Eventueel kunnen zij er in slagen de **vroegere familienamen** waaruit de hunne is voortgekomen te ontdekken of vaststellen dat er één of meerdere stamvaders zijn voor dezelfde familienaam.

Het project zal ongetwijfeld een aanzet geven tot de **verfijning** van de DNA-onderzoekstechnieken en de **interpretatie** van de resultaten. Het draagt bij tot de **grensoverschrijdende** wetenschappelijke, historische en genealogische **samenwerking** tussen de universiteiten en de genealogische en heemkundige verenigingen uit binnen- en buitenland.

Wie nog twijfelt, verwachten we op de **Zuid-Brabantdag** in Malle op zondag 15 februari 2009 waar we het startschot van het project geven. Het programma is bijgevoegd.

ZUID-BRABANTDAG

OP ZONDAG 15 FEBRUARI 2009.

Op zondag 15 februari 2009 richt de Provinciale VVF-afdeling Antwerpen met haar drie regionale afdelingen een grensoverschrijdende ontmoetingsdag in. Die heeft plaats in het Provinciaal Vormingscentrum Malle, Smekenstraat 61 te Oostmalle.

Dagthema: DNA-onderzoek ten dienste van de genealoog

Programma:

- Inschrijving en onthaal vanaf 9.30 uur
- 10 u: verwelkoming en opening door Marc Van den Cloot, provinciaal voorzitter
- 10.15 u.: voorstelling van het “DNA-project oud-hertogdom Brabant”
- van 10 tot 17 uur: doorlopende opening van de infostands
- van 10 tot 17 u.: doorlopend DNA-test voor de projectdeelnemers
- 10.30 u.: Genetische genealogie, voordracht van drs. Toon van Gestel, bioloog en voorzitter van de NGV-afdeling Kempen en Peelland
- 12 u. tot 13.30 u.: middagmaal
 - 14 u.: de familie Sas, een voorbeeld van genealogisch DNA-onderzoek, door professor Dr. Benedikt Sas, van de Universiteit Gent.
- 17 u.: sluiting van de Zuid-Brabantdag

VVF-afdelingen grenzend aan Nederland en NGV-afdelingen grenzend aan België, evenals de Waalse genealogische vereniging Gèniwal werden uitgenodigd om er met een stand aanwezig te zijn. Daarnaast zijn er standen van bekende genealogische computerprogramma's, diverse boekenstands en infostands voor de promotie van het DNA-project..

De Zuid-Brabantdag is open voor het publiek van 10 tot 17 uur. De activiteit staat open voor iedereen, uitzonderlijk dus niet alleen voor leden van de VVF.

- **Deelname zonder middagmaal: 2 Euro.** Bij voorinschrijving is in de deelnameprijs ook de onthaalkoffie inbegrepen.

- **Deelname met middagmaal : 14,50 Euro** (soep, hoofdgerecht, dessert en koffie, thee of water. Andere dranken zijn voor eigen rekening. Voorinschrijving is in dit geval verplicht.

- Er zijn voor alle deelnemers dranken verkrijgbaar in de bar.

Inschrijven kan via formulier op de website van de VVF-afdelingen Antwerpen, Kempen en Mechelen of via mail aan frans.renaerts@busmail.net met vermelding van naam, adres en gekozen formule. Uw voorinschrijving is pas geldig na storting van het passende bedrag op rekening nummer 068-2147387-28 van de Provinciale VVF-afdeling Antwerpen met de vermelding “Zuid-Brabantdag” en dit uiterlijk op 31 januari 2009.

Tijdens deze Zuid-Brabantdag wordt het “**DNA-project oud hertogdom Brabant**” gelanceerd. Doorlopend kunnen de vooraf ingeschreven projectdeelnemers er hun DNA-test (speekselafrname) laten uitvoeren. Geïnteresseerde VVF-leden kunnen via de speciale projectwebsite www.brabant-dna.org kennis maken met het doel, het genealogisch nut en de volledige beschrijving van het totale project. Wie aan de deelnemingsvoorwaarden voldoet, kan

zich als deelnemer inschrijven via het formulier op de website, waarvan een specimen hieronder dat uitgeknipt worden of gecopieerd:

VLAAMSE VERENIGING VOOR FAMILIEKUNDE
Provinciale Afdeling Antwerpen vzw - Zetel: Salphensebaan 24 te 2390 Malle
Ondernemingsnummer: 0408666146 Bankrekeningnr.: 068-2505444-58
URL: www.brabant-dna.org E-mail: info@brabant-dna.org
Persoonscode:
(voorbehouden aan de provinciale projectcoördinator)

**DNA-PROJECT 2009 - OUD HERTOOGDOM BRABANT
INSCHRIJVINGSFORMULIER**

DEELNEMINGSVOORWAARDEN: (verplicht aan te kruisen)

- ☐ u is van het mannelijk geslacht, meerderjarig en handelingsbekwaam en u vraagt een DNA-onderzoek aan (37 merkers met bepaling van het haplo type en de haplogroep)
- ☐ u gaat akkoord met de opname van uw onderzoekresultaten in de databanken van de organisator en van het onderzoekcentrum; deze zijn enkel toegankelijk voor de projectdeelnemers via een eigen code
- ☐ u bezorgt de organisator minstens anderhalve maand vóór DNA-staalname een uitgewerkte stamreeks in mannelijke lijn of een kwartierstaat (minstens tot vóór 1800), afgedrukt of op computerbestand als:
 - ☐ stamreeks ☐ kwartierstaat ☐ GEDCOM-bestand (*bij voorkeur*)
- ☐ u gaat akkoord met de publicatie van uw resultaten en stamreeks in boekvorm en op CD-Rom door de organisator, waarbij u als probant (startpersoon) kiest voor: (*aankruisen*):
 - ☐ uzelf ☐ uw vader ☐ uw grootvader ☐ uw overgrootvader
- ☐ gaat u akkoord om gratis aan het internationale Genographic Project deel te nemen indien de organisator u daarvoor selecteert (als u voldoet aan alle door het Genographic Project gestelde voorwaarden)
 - ☐ ja, ik wens dan deel te nemen ☐ neen, ik wens niet deel te nemen
- ☐ ik stort binnen de 8 dagen het bedrag van € 80 op rekeningnummer **068-2505444-58** van **VVF Provinciale Afdeling Antwerpen vzw, met vermelding "DNA-project 2009" en uw naam**
- ☐ ik las en begreep de privacybepalingen van het project (*zie website*) en ga er zonder voorbehoud mee akkoord: (*gelieve hieronder eigenhandig te schrijven: voor akkoord*)

..... Datum: Handtekening:
.....

PERSOONSgegevens (verplicht in te vullen):

Naam en voornaam:

.....

Adres:

.....
.....

Postcode: **Gemeente:** **Land:**

.....

e-mailadres: **telefoon:**

.....

Ik ben lid van: ☐ VVF ☐ NGV ☐ Géniwal ☐ Heemkring:

.....

Is u **geen lid** van deze verenigingen, stuur dan uw formulier en stamreeks/kwartierstaat (bij voorkeur via mail in **gedcom-formaat**) aan provinciaal coördinator **André Van Steenberghe, Pastorijstraat 19 2275 Wechelderzande**; e-mail: avsteenb@telenet.be

☐ ik wens gebruik te maken van mijn **recht op korting** bij aankoop van één (of meerdere) boeken, inclusief CD-rom

Ik verkies deel te nemen aan de DNA-staalafname op volgende plaats en datum:

- ☐ Oostmalle, Provinciaal Vormingcentrum op zondag 15 februari 2009 van 10 tot 16 uur
- ☐ Merksem-Antwerpen, Nationaal VVF-Centrum op zaterdag 7 maart van 14 tot 16 u. en op zondag 8 maart van 10 tot 12 u.
- ☐ Leuven, *(datum en locatie nog te bepalen)*
- ☐ 's Hertogenbosch, *(datum en locatie nog te bepalen)*
- ☐ Nivelles, *(datum en locatie nog te bepalen)*

Inhoud 'Familieschoon' (4/2008)

De confrerie-la confrérie-the brotherhood

De confrerie van den Edelen Handboge opgericht te Hoegaarden (Dr Gilbert Vandenbempt)

Sweerts in Nederland (Maurice Dodion)

Nos soldats dans la grande armée

Les Van Nerum de Montpellier, où restent-ils?

Sièges et salles de fêtes des lignages

Verslag van de vorige vergadering

Deelname aan 'Généatica 2008' te Wavre op 15 en 16 november 2008

Vergeet je lidgeld voor 2009 niet te betalen

Een jaarabonnement kost 12.5 euro, te storten op rekening 310-0370021-52

Hoegaarden geeft nog twee andere tijdschriften uit:

't Moutstockje, driemaandelijks blad van de Hoegaardse biergilde

Familieschoon, driemaandelijks tijdschrift van de Confrerie van de V Geslachten

Een abonnement op **de drie tijdschriften samen** kost **26 euro** te storten op dezelfde rekening:
310-0370021-52

Onze website www.heemkring-hoegaarden.be

Alle inlichtingen Etienne Grooten, Residentie Beatrijs, 169, 3300 Tienen, 016/81 72 35
of
e-mail dodionm@hotmail.com

Bestuursleden Heemkundige Kring: Sweerts Georges (voorzitter), Grooten Etienne (secretaris), Kleynen Yvette, De Dobbeleer Elise, Nitelet Diane, Cipers Rik, Bouthé Irène, Saelmaekers Erik, Degeest Jan, Van Nerum Arthur, Dodion Maurice

Uitgave Hoegaardse Heemkring 't Nieuwhuys
Hoegaarden 2008